

αγγούρι

Τετάρτη, 23 Ιουλίου 2014
3:39 μμ

10.66

Το γνωστό λαχανικό συμμετέχει σε φράσεις που δηλώνουν **δυσκολία**.

Το αγγούρι είναι καρπός φυτού της ίδιας οικογένειας (Κολοκυνθοειδή) με τα φυτά που παράγουν το πεπόνι, το καρπούζι και το κολοκύθι. Είναι καρπός του ετήσιου φυτού της αγγουριάς (*Cucumis sativus* - Σικυός ο ήμερος) που έρπει και αναρριχάται.

Η προέλευση του είναι από την Ινδία όπου το καλλιεργούσαν πριν από 3.000 χρόνια. Επίσης ήταν γνωστό και στην Αρχαία Ελλάδα αλλά και στους Ρωμαίους. Στη συνέχεια διαδόθηκε και στην υπόλοιπη Ευρώπη.

Λατινικά

Cucumis sativus

Βασίλειο: Φυτά (Plantae)
Συνομοταξία: Αγγειόσπερμα (Magnoliophyta)
Ομοταξία: Δικοτυλήδονα (Magnoliopsida)
Υφομοταξία: Διλληνίδες (Dilleniidae)
Τάξη: Ιώδη (Violales)
Οικογένεια: Κολοκυνθοειδή (Cucurbitaceae)
Γένος: Σικυός (*Cucumis*)
Είδος: *C. sativus*

Διάλεκτοι

Κουστριβέτς Βλάχικα (Αρμούν)
ΚΑΣΤΡΑΒΕΤΣΙ ποντιακο ιδιωμα

Παρατήρηση

Το ομοριζο [cucuma](#) είναι μαγειρικό σκεύος, τσαγέρα, βραστήρας, καλδάρια, μαρμίτα, χύτρα, κατσαρόλα, τέντζερης με σχήμα κολοκύθας.

Cucuma γαλλ.: chaudron

Zucca-κολοκύθα

Σικύα ή βεντούζα

Στα ιταλικά η λέξη τζουκα (Yucca) ίσως από το δημοφιλές φώνημα **Cucuzza** (βλέπε λέξη) με κατάργηση της πρώτης συλλαβής και αντιμετάθεση των γραμμάτων του υπολοίπου.

Ο Diez το ετυμολογεί από το Ελληνικό ΣΙΚΥΑ (η σημερινή βεντούζα)

Ετήσιο φυτό της οικογένειας των Cucurbitaceae με το στέλεχος να προεξέχει, το καρδιόσχημα μεγάλα φύλλα, στρογγυλά, και οι καρποί εδώδιμοι, μεγάλο με ποικίλες φόρμες στρογγυλότητας.

Λόγω ομοιότητας λέγεται **τζούκα** και το ανθρώπινο κεφάλι. Πβλ. Επώνυμο Τζουκάτος : Κεφάλας.

zucchetotto, λένε οι Ιταλοί το κόκκινο σκουφάκι που φορούν οι καρδινάλιοι.

Cucuzza

ιταλική λέξη που δηλώνει ένα είδος κολοκύθας πιθανόν τη νεροκολοκύθα.

Από όπου το μsn. κουκούτσι(ν) < ιταλ. Cucuzza (προφέρεται κουκούτσα όπως pizza , πίτσα)

Η σημασία από τα σπόρια της κολοκύθας. Η κουκούτσα (θηλυκό στον ενικό, θεωρήθηκε ουδέτερο πληθυντικού :τα κουκούτσα και επομένως το ένα είναι το κουκούτσι)

Τριανταφυλλίδης Λεξικό της κοινής νεοελληνικής

Το κουκούτσι μεταφορικός στην ομιλία χρησιμοποιείται ως επίρρημα με τη σημασία ελάχιστο ή καθόλου, κυρίως στην έκφραση κουκούτσι μυαλό: Δεν έχει κουκούτσι μυαλό, είναι εντελώς ανόητος ή απερίσκεπτος. Να είχες κουκούτσι μυαλό δε θα τα 'κανες αυτά.

κούζα

Κούζος ή **κούζα** από το αρχαίο **καδία** υποκοριστικό του **κάδος**.

Το ζ παρά τοις άρχ. Κύπριοις αντί του δι ζάβατος, ζάει αντι διαβατός, διαει .

'Αλλά. καί παρά τοις νεωτέροις ζαπέτιν, ζολω, κούζα, συρρίζα αντί δζαπετιν, όδζω, καδζα, συρριδζα.^{9453.43}

Στο [κυπριακό μουσείο](#) η **Κούζα** περιγράφεται ως αγγείο νερού, με ένα χέρι, στρογγυλή κοιλιά και βάση στρογγυλή (στηριζόταν σε υποστήριγμα ή στο πάτωμα) ή ίσια στα νεώτερα

Συγγενικά

Τα αλλά μέλη της οικογενείας δεν δηλώνουν δυσκολία αλλά ανοησία όπως μαρτυρούν οι σχετικές φράσεις (βλ. και [ΚΟΛΟΚΥΘΙΑ](#) στο Υπογλώσσιο #35)

Πχ.

Κολοκύθια στο πάτερο

Το «κολοκύθια» από μονό του σημαίνει ανοησίες, κούφια λογία όπως οι νεροκολοκύθες. Το «στο πάτερο» προσετέθη για διευκρίνιση: δηλ αυτά που κρεμάμε στο ταβάνι για να ξεραθούν, τα νεροκολοκύθα.

Το πάτερο, ή σωστότερα πατερό είναι το μεγαλύτερο οριζόντιο δοκάρι της κεραμοσκεπής πάνω σε αυτό πατούν τα επικλινή δοκάρια. [μσν. πατερόν < πάτ(ος) -ερόν

Η μετάθεση του τόνου με επίδραση από το κάτουρο

Κολοκύθια με τη ρίγανη.

Μάλλον εννοεί τα κολοκυθάκια που είναι άνοστα και ακόμα κι' αν τους βάλεις ρίγανη πάλι άνοστα παραμένουν.

Κολοκύθια τύμπανα

Σημαίνει τύμπανα από νεροκολοκύθα, ανοησίες, αερολογίες, κενολογίες. Το τύμπανο παράγει μάλλον θόρυβο παρά μουσική, η ιδιαίτερα όταν το τύπτουν (κτυπούν) άπειροι ή άμουσοι οργανοπαίκτες.

Τύμπανο Βαβα από νεροκολοκύθα (αριστερά) και οργανοπαίκτες από το Mali (δεξιά)

Κουζουλός

κουζουλός, επίθ. σημαίνει Ανόητος, τρελός:

βλέπω κουζουλή πως είσαι, μηδέ πλιο σου γνώση ... βάνεις στο καύκαλό σου (Κατζ. Α΄ 215).

Ετυμολογικά

Ο ΚΡΙΑΡΑΣ στο λεξικό του πιθανολογεί πως το κουζουλός προέρχεται από το κουτζουλός (πβ. κουτζούλλης) <*κουντζουλός <κουτσουλός <κουτσός + κατάλ. -ουλός (βλ. Moutsos 1974: 341-2' πβ. Αλεξίου 1981: I 181, II 75-6, IV 4, V 8).

Η λέξη άπαντα στο Βλάχικο και σήμερα στο Κρητικό ιδίωμα.

Παράλογη ερμηνεία ότι ο κουτσός είναι και κουτός.

Αλλιώς τα λέει ο Τριανταφυλλίδης στο Λεξικό της νεοελληνικής

[μσν. κουζουλός ίσως < τουρκ. (ουδ.) kuzul(u) `προβατίνα με μικρό αρνί΄ -ός με πέρασμα της σημ. στο αρνί που κάνει παλαβά πηδηματάκια]

Λέξη kuzul δεν υπάρχει στα τουρκικά. Το αρνί λέγεται κουζού (kuzu) και το επιφώνημα κουζουμ σημαίνει αρνάκι μου και είναι χαϊδευτικό, συνηθέστατο και καθόλου υποτιμητικό.

Το κουζουμ στό Ποντιακό ιδίωμα είναι το «τ΄ εμόν τ΄ αρνόπον» .

Πβλ. Τον αμανέ

Αμάν κουζούμ αμάν γιαβρούμ

Κάνε χανούμ νισάφι

Ούτε καλέμι ουλεμά

Τον πόνο μου δεν γράφει.

Και το τραγούδι ου Ανατολίτη στη Βαβυλωνία του Δ. Βυζαντίου

Θέ ν΄ άρχινήσω, α ντουντούμ

νά σέ παινεσω, α κουζουμ.

Ντουντούμ λαλεϊ και τη γροικῶ,

Τό κάτε ήτος της γλυκό.

Ντουντούμ ὄσον κρατ΄ ό σεβτῆς,

τό δούλο σου μήν τόν ξεχνῆς.

Αντίθετα αν το σχετίσουμε με το **κούζα**:κολοκυθα και τη σημασία που δίνουμε στην κολοκυθά: κεφάλι και στάμνα (που θυμίζει άδειο κεφάλι και για αυτό ο βλάκας λέγεται και κολοκύθας) το κουζουλός ετυμολογείται αβίαστα από το **κούζα** (σταμνά, κολοκύθα) και το επίθημα **-ουλός** , ανάλογο του αρχαίου **-ειδής** (ωειδης, ευειδης, χονδροειδής) που αποδίδεται σε κάποιον που έχει την ιδιότητα ή ομοιάζει με το πρώτο συνθετικο.οπως πχ. Μακρουλός, νερουλός, χοντρουλός, παχουλός.

Κεφαλας, καρπουζοκεφαλος, κολοκυθας

Παράγωγα

Ξυλάγγουρο:

Το ξυλάγγουρο ή αντζούρι είναι μια ποικιλία πεπονιού και όχι αγγουριού όπως δηλώνει το όνομα του. Στην Ελλάδα καλλιεργείται κυρίως στην Κρήτη όπου καταναλώνεται ευρέως. Είναι σκληρό και άκαμπτο, καταναλώνεται με το φλούδι και φτάνει γύρω στα 70 εκατοστά σε μήκος. Η φλούδα του είναι ανοιχτού πράσινου χρώματος και αρκετά λεπτή. Η σάρκα του είναι εύγευστη και δεν είναι καθόλου πικρή

Πικραγγουριά:

Ecballium elaterium , Εκβάλλιον το ελατήριον Αγγλ. squirting cucumber

Νεροκολοκύθα

Τόσο σημαντικές ήταν οι νεροκολοκύθες στην καθημερινή ζωή των ιθαγενών, που εισήχθησαν σε ανθρώπινους πολιτισμούς σε όλο τον κόσμο. Ίσως η πιο σημαντικό η χρήση τους ήταν σαν δοχεία,

όπως κατσαρόλες, τηγάνια και κύπελλα, και αυτές οι νεροκολοκύθες εξακολουθούν να χρησιμοποιούνται μέχρι και σήμερα σε πολλά μέρη του κόσμου. Σαν δοχεία μεταφοράς νερού (παγούρια), εξακολουθούν να προτιμώνται σε σχέση με τα πήλινα πιθάρια επειδή είναι ελαφρύτερα και διατηρούν το νερό δροσερό. Εκτός από τα δοχεία και τα σκεύη φαγητού, οι νεροκολοκύθες χρησιμοποιούνται για σχεδίες, σωσίβια, σωλήνες και ταμπακέρες, τύμπανα.. Περισσότερα στο [Νεροκολοκύθα. Ένα πολυσκεύος 10.000 ετών!](#)

Φράσεις

Το αγγούρι είναι επίμηκες, κυλινδρικό, πράσινου χρώματος εξωτερικά και ελαφρώς πράσινου έως λευκού εσωτερικά . Κατ' ακολουθίαν ομοιάζει με πέος η δε εισαγωγή αγγουριού εις το απευθυσμένο είναι επώδυνη για μη ειδικευμένα άτομα. Έτσι αγγούρι σημαίνει την δυσκολία.

Αυτό το θέμα ή έργο ή εργασία είναι μεγάλο αγγούρι

Είναι πολύ δύσκολο.

Συνώνυμα αντί αγγούρι , μανίκι, καζίκι, παλούκι .

Το σχήμα όλων είναι κυλινδρικών και επίμηκες άρα φαλλικών

Ευχή για να αποφύγουμε την δυσκολία : «μακριά από τον κώλο μας κι όπου θες ας πάει» .

Η ζωή είναι ένα αγγούρι,

άλλος το τρώει και δροσίζεται , άλλος το τρώει και ζορίζεται.

Το πρώτο μέρος της φράσης αποδίδεται στον Αριστοτέλη και το δεύτερον εις άγνωστο μάγκα και κρασοφιλόσοφον που θέλησε να την καταστήσει σαφεστέρα.

Ο Σταγειριτης φέρεται ειπών ότι το αγγούρι είναι πικρό από τις δυο πλευρές.

Aristotle said that human life is like a cucumber bitter at both ends

(Gnomologium Vaticanum 143).

143) ἔφησεν] ἔφη: ὁμοίός ἐστίν ο τῶν ἀνθρώπων βίος σικυῶ ἕοικεν

Φαε ένα αγγουρι

Η φράση λέγεται με το νόημα «ανάλαβε τώρα τις δυσκολίες». Βεβαία η φράση δεν κυριολεκτεί , ούτε με την εικόνα συμβαδίζει . Η τοποθέτηση του φαλλικού αυτού λαχανικού γίνεται αρκετούς πόντους παρακάτω

Παροιμίες

Η Γριά στο μεσοχείμωνο αγγούρι εθυμήθη

Επι ακαιρων επιθυμιων

Που πάς ξεβράκωτος στ' αγγούρια

Εκτιθεσαι σε σοβαρους κινδυνους.

Πβλ. Οποιος πηδαει πολλά παλούκια καποιο θα μπει στον κωλο του.

Ποντικός στην τρύπα δεν χωρεί, κολοκύθα κουβαλεί

Ποντιακή εκδοση: Ο πεντικόν σο τρυπίν ατ κι εχώρνεν, απ' οπίς ατ κολογκύθ εσύρνεν: Ο ποντικός στην τρύπα του δεν χωρούσε, από πίσω του κολοκύθι κουβαλούσε.

Δυο καρπούζια σε μια αμασχάλη δεν χωράνε

Μην αναλαμβάνεις πολλά πράγματα ταυτόχρονα.

Λογοτεχνία

Αποκολοκύνθωσις

Η «Αποκολοκύνθωσις» λατ. (**Aprocolocynthosis**) είναι μια κωμωδία στο τύπο της σάτιρας που εγκαινίασε ο Μένιππος και ανήκει στα θεατρικά έργα τού Σενέκα, με την οποία προφανώς εκδικούμενος τον Κλαύδιο, που τον εξόρισε, παρωδεί την αποθέωση αυτού του Αυτοκράτορα.

Το ύφος του συγγραφέα Εμμανούλ Ροΐδη

Ο Ροΐδης είναι ο κατ' εξοχήν στυλίστας συγγραφέας και θεωρείται ότι είναι ο πρώτος που καθιέρωσε προσωπικό ύφος στη νεοελληνική λογοτεχνία. Το βασικό χαρακτηριστικό του είναι το χιούμορ και η ειρωνεία, που επιτυγχάνεται κυρίως με την απροσδόκητη σύναψη αταίριαστων λέξεων και εννοιών*. Ο ίδιος είχε παρομοιάσει το ύφος του με την μέθοδο της «**κολοκυνθοπληγίας**», δηλαδή του χτυπήματος στο κεφάλι του αναγνώστη με μια ξερή κολοκύθα. Αυτό ήταν, όπως εξηγούσε, ένα «ανθυπνωτικόν φάρμακον», δηλαδή ο μόνος τρόπος για να κρατάει σε ενδιαφέρον και εγρήγορη τον (απαίδευτο) Έλληνα αναγνώστη.

Να τι έλεγε ο βιτριολικός αυτός χιουμορίστας:

Ἄγγλος τις συγγραφεύς, ὁ Swift νομίζω, διηγεῖται ὅτι οἱ κάτοικοι, δέν ἐνθυμοῦμαι τίνος τόπου, εἶναι τοσοῦτω ἀπαθεῖς καί ἀπρόσεκτοι, ὥστε ὡσάκις ἀποτείνεται τις πρός αὐτούς, πρέπει νά κτυπᾷ ἐκ διαλειμμάτων τήν κεφαλὴν των διὰ ξηρᾶς κολοκύνθης, ἵνα μή ἀποκοιμῶνται, ἐνῶ ὁμιλεῖ. Τοιοῦτόν τι ἀνθυπνωτικόν φάρμακον ἐσκέφθην ἀγῶ νά μεταχειρισθῶ κατά τῆς ἀπαθείας τοῦ Ἑλλήνος ἀναγνώστου· ἐν ἐλλείψει δέ κολοκύνθης ἐπροσπάθησα νά ἐξορκίσω τὰ χασμήματα καταφεύγων ἀνά πᾶσαν σελίδαν εἰς ἀπροσδοκῆτους παρεκβάσεις, ἰδιοτρόπους παρομοιώσεις ἢ ἀλλοκότους λέξεων συγκρούσεις περιβάλλον ἐκάστην ἰδέαν δι' εἰκόνας, οὕτως εἰπεῖν, ψηλαφητῆς, καί αὐτά ἀκόμη τὰ σοβαρώτερα τῆς θεολογίας ζητήματα στολίζω διὰ κροσσίων, θυσσάνων καί κωδωνίσκων ὡς ποδιάν Ἰσπανῆς χορευτρίας.

*)αυτό το σχήμα λεγεται «πάρα προσδοκίαν» (όπου άλλο περιμένει ο αναγνώστης ή ο ακροατής και άλλο του έρχεται) έχει χρησιμοποιηθεί για να περιγράψει κυρίως τεχνικές του Αριστοφάνη. Το παρακάτω πάντως γράφτηκε για τα σχήματα λόγου στον Δημοσθένη:

Παρά προσδοκίαν δ' ἐστὶν ὅταν, ἄλλο τοῦ ἀκροατοῦ προσδεχομένου, ἄλλο μετὰ τινος χάριτος ἐπενέγκῃ.